

در عید غدیر چگونه به یکدیگر تبریک بگوییم؟

حجت الاسلام والمسلمین محمد رضا جواهری
عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی

در عید غدیر با چه جمله‌ای به یکدیگر تبریک بگوییم؟ تبریک و تهنیت و شادباش گویی در عید غدیر از اعمال این روز است. امام رضا^(ع) متن تبریک گفتن در روز عید غدیر را به غدیریان آموخته‌اند و درباره تهنیت در این روز فرموده‌اند: «هو یوم التهنیه یهنئ بعضکم بعضاً، فاذا لقی المؤمن اخاه یقول: الحمد لله الذی جعلنا من المتمسکین بولایه امیر المؤمنین و الائمه علیهم السلام، روز عید غدیر روز تهنیت است. بعضی از شما به بعضی دیگر تهنیت می‌گویند، پس هنگامی که مؤمن برادر مؤمنش را ملاقات کرد بگوید: ستایش خاص خدایی است که ما را از تسک جوانان به ولایت امیرالمؤمنین و سایر امامان قرار داد». (الاقبال بالاعمال الحسنه، سیدبن طاووس، ص ۴۶۴-۲۰۳).

در این متن زیبا و روشنگرانه، نکته‌های ناب و درس‌های بزرگی نهفته است. راغب اصفهانی در بیان معنای امساک و تمسک می‌نویسد: «امساک الشئ التعلق به وحفظه و استمسکت بالشیء اذا تحرّث و الامساک، امساک شیء به معنای تعلق به آن و حفظ آن است و زمانی که من امساک چیزی را در سطح مطلوب و شایسته کسب کنم، استمساک به آن شیء کرده‌ام.»

(المفردات فی غریب القرآن، ماده مسک، ص ۴۱۸).

«تمسک» به معنای چنگ زدن و گرفتن و تعلق یافتن کامل و وابستگی همه‌جانبه و حفظ کردن است.

امیرالمؤمنین امام علی بن ابیطالب^(ع) و سایر امامان، عروه الوثقی الهی‌اند که باید به آنان وابستگی پیدا کرد و به آن‌ها اختصاص یافت و به آنان چنگ زد. باید آنان را به امامت و مرجعیت علمی و سیاسی پذیرفت و همواره از آن‌ها پیروی کرد.

در روز عید غدیر به‌صورت برجسته و آشکار و عمومی، حکم وحی الهی را پیامبر خدا^(ص) به جهانیان ابلاغ کردند و همه انسان‌ها و اهل ایمان به تمسک کردن به امیرالمؤمنین، امام علی بن ابیطالب^(ع) و سایر امامان دعوت شدند. پیامبر^(ص) از همه حاضران خواستند پیام غدیر را به غایبان و از همه پدران خواستند این پیام را به فرزندان‌شان برسانند. در روز عید غدیر با تبریک گفتن به یکدیگر، به‌عبارت مذکور این حقیقت الهی را یادآوری و بازگویی می‌کنیم و خدای سبحان را بر توفیق خویش در تمسک به اهل بیت^(ع) می‌ستاییم. تمسک به امام علی^(ع) و اهل بیت^(ع) بر هر مسلمانی واجب است، چون امامت و ولایت از اصول دین است. ایمان به امامت و اظهار آن و اطاعت کامل از امام در واژه تمسک، نهفته است. باید حقیقت و جایگاه امامت را شناخت و شناساند و لازم است پدران و مادران، تمسک به امیرالمؤمنین امام علی بن ابیطالب و سایر ائمه^(ع) را به فرزندان خویش آموزش بدهند تا والدین و فرزندان همه از متمسکان به اهل بیت^(ع) شوند.

«امیرالمؤمنین» لقب ویژه امام علی بن ابیطالب^(ع) است و برای هیچ شخص دیگری به کار نمی‌رود. براساس وحی الهی و فرمان پیامبر اعظم^(ص) فقط حیدر، امیرالمؤمنین^(ع) است. امام رضا^(ع) در این متن تبریک گویی از لزوم تمسک به ولایت امیرالمؤمنین و دیگر امامان یاد کرده‌اند و به‌جای نام علی بن ابیطالب، لقب امیرالمؤمنین را قرار داده‌اند تا جهانیان بدانند که تنها علی بن ابیطالب^(ع)، امیرالمؤمنین است.

سزاوار است این متن تهنیت در ملاقات‌های روز عید غدیر تکرار شود و همگان با همین جمله به یکدیگر تبریک بگویند و نظام امت و امامت را استمرار بخشند. متمسک به اهل بیت^(ع) شخصی است که کوشش می‌کند سبک زندگی برتر اهل بیت^(ع) را بشناسد و با اندیشه و معرفت به سبک زندگانی آنان آراسته شود.

حکم تقدم ايستادن آقایان بر خانم‌ها در نماز

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به شماره پیامک ۷۲۸۹-۳۰۰۰ با ما در میان بگذارید.

● فاصله زنان و مردان در نماز چقدر باید باشد؟ آیا قرار دادن حائلی مانند پرده میان آن‌ها لازم است؟ آیا در این موضوع، فرقی بین محرم و نامحرم هست، در نماز فردای و جماعت چطور؟

● پاسخ اجمالی

یکی از ادابی که درباره چگونگی ایستادن خانم‌ها و آقایان در نماز مطرح شده و البته اختلاف نظرهایی هم در این باره بیان شده است، تقدم ایستادن آقایان بر خانم‌هاست. بعضی مراجع معظم تقلید، حکم به لزوم عقب ایستادن خانم‌ها داده‌اند. اما بعضی دیگر از مراجع، این حکم را لازم ندانسته و گفته‌اند: اگر زن جلوتر از مرد هم بایستد، اشکال ندارد، ولی بهتر است عقب‌تر از مرد بایستد و بعضی دیگر، عقب‌تر ایستادن زن از مرد را احتیاط مستحب دانسته‌اند و بعضی هم جلوتر ایستادن زن یا مساوی با مرد ایستادن زن را مکروه می‌دانند. در پاسخ به سؤالات بالا، دو نظر مهم بین مراجع عظام تقلید وجود دارد که در ادامه می‌آید.

● نظر اول

برخی مراجع، ایستادن زن درکنار مرد و حتی جلوتر از او به هنگام نماز را نه حرام می‌دانند نه موجب بطلان نماز، بلکه آن را فقط مکروه می‌دانند. برای رفع این کراهت هم یا باید پیشان حائلی مانند پرده قرار دهند یا حداقل پنج متر(۱۵ارد) فاصله بگیرند. برپایه نظر این بزرگان، بهتر است زن طوری بایستد که جای سجده او کمی از جای ایستادن مرد، عقب‌تر باشد. نظر این گروه از مراجع درباره نمازی که در آن فاصله گفته‌شده رعایت نشده است، این‌طور است:

● آیات عظام کلیایگانی و صافی

«اگر زن برابر مرد[یعنی درکنار] یا جلوتر بایستد، نماز هر دو صحیح است، چه با هم وارد نماز شوند یا به‌ترتیب.. آیت‌ا... العظمی بهجت^(ق) بر این حکم تأکید نمی‌کنند، اما از اشتراک نظری که با این گروه داشتند، به‌دست می‌آید که حکم ایشان در این باره نیز صحیح بودن نماز زن و مرد در این صورت است.

● آیت‌ا... العظمی رنجانی

اگر زن برابر مرد[یعنی درکنار] یا جلوتر، بدون رعایت فاصله مناسب بایستد و باهم وارد نماز شوند، احتیاط مستحب آن است که نماز را دوباره بخوانند و اگر یکی بعد از دیگری به نماز بایستد، احتیاط مستحب آن است که نمازش را دوباره بخوانند.

● آیت‌ا... العظمی خامنه‌ای

ایشان در پاسخ به این سؤال که آیا اقامه نماز در مکان‌هایی مثل حرم امام رضا^(ع) که برخی خانم‌ها جلوتر از آقایان ایستاده‌اند یا برعکس، جایز است، می‌نویسند: «اگر بین زن و مرد مقداری (حداقل به اندازه یک وجب) فاصله باشد، جلوتر بودن زن یا هم‌ردیف بودن او با مرد اشکال ندارد و نمازشان صحیح می‌باشد.. همان‌گونه که قبل‌ا بیان شد، برپایه نظر این بزرگواران، رعایت نکردن فاصله بین زن و مرد در نماز، موجب بطلان نماز هیچ‌کدام نمی‌شود و الزامی به خواندن دوباره آن نیست.

● نظر دوم

برخی مراجع نیز معتقدند که زن باید[یعنی واجب است] در نماز عقب‌تر از مرد بایستد، بنابراین اگر زن جلوتر یا مساوی مرد بایستد، نمازش باطل است. اما آیت‌ا... العظمی سیستانی هم با قید احتیاط لازم، حکم به عقب‌تر ایستادن زن می‌کند. نظر این گروه از مراجع درباره نمازی که در آن فاصله گفته‌شده رعایت نشده است، نیز این‌گونه است:

● آیت‌ا... العظمی سیستانی

بنا بر احتیاط واجب، باید نماز را دوباره بخوانند و همچنین است اگر یکی زودتر از دیگری به نماز بایستد.

قیمت‌های رنجانه

امام‌الاسیر و حجت

علی‌الحسب‌خبره

وصی‌المصطفی‌حقیقی

امام رضا^(ع) می‌فرمایند: کسی که در روز غدیر مؤمنی را دیدار کند، خداوند او را به بهشت بشارت می‌دهد

دید و باز دید ولایی، سفارش امام مهربانی

آمنه مستقیمي| غدیر در مواجهه نخست، اتفاقی است که در یک بستر زمانی و مکانی خاص رخ داد اما ظرفیت‌های نهفته در آن همچون گره خوردن اکمال و رسالت پیامبر خاتم^(ص) با آن، پرده از حقایق عظیم برمی‌دارد که دانستنشان، ما را از نعمت ولایت بهره‌مند و رسیدن به مقصد سعادت از این معبر را دست‌یافتنی و ممکن می‌کند، از این‌رو به‌مناسبت فرار سیدین عید سعید غدیر و به‌منظور بررسی فرصت‌سازی‌های غدیر برای تاریخ، با حجت‌الاسلام والمسلمین محمد حاجی ابوالقاسم دولابی، عضو مجلس خبرگان رهبری، استاد درس خارج حوزه علمیه و کارشناس معارفی رسانه ملی، گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه با هم مرور می‌کنیم.

رسمی که غدیر را مردمی‌تر می‌کند

● عید غدیر در آسمان‌ها بیشتر از زمین شهرت دارد و باتوجه‌به ویژگی‌ها و عظمتی که در روایات و آموزه‌های دینی درباره آن بیان شده است، درمی‌یابیم که غدیر افضل اعیاد امت رسول خاتم^(ص) است، به‌ویژه آنکه قرآن کریم از آن با پنج ویژگی شرط قبولی رسالت پیامبر^(ص)، روز اکمال دین و اتمام نعمت، روز پذیرش اسلام به‌عنوان دین موردقبول ازسوی خداوند، روز یأس کفار و مشرکان و روز ایجاد امنیت برای مؤمنان، تعبیر و یاد می‌کند. امام رضا^(ع) نیز می‌فرمایند: کسی که در روز غدیر مؤمنی را دیدار کند، خداوند او را به بهشت بشارت می‌دهد.

ملتزم باشیم و از دفاع از ولایت در عصر خودمان غفلت کنیم، از این‌رو در پرداخت به مسئله غدیر و برگزاری جشن‌ها و مراسم شادی‌آفرین ولایت آقا امیرالمؤمنین^(ع)، همراهی شور و شعور، اهمیت بسیار دارد و رهاورد آن، استمرار ولایت در طول تاریخ و بهره‌مندی همه از برکات آن است. ● شاد کردن مؤمنان، گره‌گشایی از گرفتاران، دادن هدیه به یکدیگر، اطعام، صلہ رحم، انفاق و دیدار با سادات، از اعمال و رسوم عید غدیر است که عمل به آن‌ها، به ترویج و تبیین فرهنگ غدیر کمک می‌کند. با جشن گرفتن مناسبتی همچون غدیر، نباید اجازه دهیم مناسبت‌های جعلی دشمنان در فرهنگ ما جا بگیرد.

● احساس و عاطفه باید هم‌پا و دوشادوش اندیشه و عقل، رشد کنند و اگر یکی بر دیگری غلبه داشته باشد، طبیعی است که نتیجه مطلوب و اثرگذار به‌دست نمی‌آید. درباره غدیر هم این موضوع صادق است و باید در گرامیداشت، تبیین و ترویج آن، همان قدر که از عنصر عاطفه و احساس بهره می‌گیریم، خود را محتاج استفاده از عنصر دانش، اندیشه و شعور نیز بدانیم.

● اگر غدیر در بستر اندیشه‌و شعور، بررسی و تبیین نشود، اولاً نمی‌توانیم شناخت درست و مناسبی از جریان ولایت داشته باشیم و ثانیاً ممکن است به‌دلیل قصور در دانش و اندیشه فقط به «ولایت محصور» در دوره‌ای تاریخی،، معتقد و

غدیر؛ اتمام نعمت، اکمال دین

از آیات قرآن مجید به‌دست می‌آید که غدیر به‌عنوان یک فرصت برای احیای راهبری امت، مطرح شده است و قرآن کریم ولایت را عامل کمال دین و اتمام نعمت و ارزشمندی دین اسلام معرفی می‌کند: «... أَلَمْ نُؤَمِّكُمْ لِكُمْ دِينِكُمْ وَ أَلَمْ نُعَمِّكُمْ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رِضِيَّتْ لِكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا...» بدین معنا که اگر ولایت وجود نداشته باشد، دین نمی‌تواند عامل سعادت بشر باشد. طبیعتاً این مسئله، محدود و محصور در زمان و مکانی خاص نیست، بلکه در همه زمان‌ها لازم است عنصر ولایت درکنار عنصر دین، حضور و وجود داشته باشد.

ظرفیت‌ها و رهاورد ولایت برای امت

● اسلام مجموعه‌ای از دستورها و بایدها و نبایدهاست که برای اجرا شدن در زندگی اجتماعی، دچار برخی تراحمات می‌شود، ولایت در تشخیص اهم از غیراهم و اولویت‌ها از غیراولویت‌ها، نقش کلیدی دارد، از این‌رو اگر ولایت بر جامعه حاکم نباشد، ممکن است حاکمانی به اسم اسلام، آنچه از ظواهر دینی سبب سکوت و سکون مردم است، در جامعه اجرا کنند اما در برابر اصول و ارزش‌ها و اولویت‌های دینی، دچار انحطاط و عقب‌نشینی شوند، برای مثال مقابل استکبار و طغیان، کوتاه بیایند و نه‌تنها عکس‌العملی مقابل ظلم و ظالمان نداشته باشند، بلکه حتی در زمره حامیان ظلم و استکبار درآیند. ● بدون ولایت، فرصت و بستر تشخیص اولویت‌ها، خدشه‌دار می‌شود و نتیجه‌قه‌ری چنین، آسیب‌ی آن است که دین دچار گزگرای‌ی شده، آیینی عاری از منطق و صرفاً در قالب یک سلسله‌مناسک ظاهری به‌عنوان دین به مردم عرضه می‌شود. چنین دینی هرگز مایه عزت و برتری امت مسلمان نخواهد بود، بلکه همان‌طور که بیان شد، موجب ضلالت و گمراهی نیز خواهد بود.

غدیر در زمان و مکان، محصور و محدود نیست

اگر دین بخواهد بشر را به قله سعادت برساند، بدون ولایت ممکن نمی‌شود. به‌عبارت دیگر، دینی که همراه و قرین ولایت نباشد، به ضد خود تبدیل می‌شود و نه‌تنها عامل پیشرفت ما نخواهد شد، بلکه زمینه‌ذلت‌پذیری و خواری مسلمانان را نیز فراهم می‌کند، چنان‌که در بسیاری از کشورهای اسلامی، کارگزاران و مسئولان، مزدور استکبار جهانی و مجری اهداف و برنامه‌های شیطان بزرگ هستند، چون اسلامی که آن‌ها دارند، منهای ولایت است و چنین اسلامی نه‌تنها عامل سعادت نیست، بلکه عامل ضلالت خواهد بود. اساسا دین بدون ولایت، جامعه را در خدمت کفر و نفاق قرار می‌دهد، از این‌رو غدیر مسئله‌ای تاریخ‌مند و محدود به زمان نیست، بلکه جوادانی و فرازمانی است که در بستر تاریخ، استمرار و جریان یافته، مردم همه دوران‌ها را از برکات وجودی خویش بهره‌مند می‌کند.

سهم غدیر و ولایت از جهاد تبیین

در روزگار کنونی که با تقابل مستقیم‌جبهه کفر با اسلام حقیقی مواجه هستیم و باتوجه‌به نقش‌آفرینی مهم و اثرگذار ولایت در این تقابل و نیز به‌دلیل پی بردن دشمن به اهمیت و جایگاه ولایت در این رویارویی، ما وظیفه داریم بیدگاه ولایت و حقایق اسلامی را تبیین کنیم تا نسل جوان بداند که ولایت می‌تواند ایفاگر چه نقش ممتازی باشد، اگر در این جبهه‌به‌خوبی‌روشنگری نکنیم، طبیعی است که دشمنان در تضعیف این جایگاه موفق خواهند بود و در نتیجه ضعیفی که بر اثر شکست و ناکامی بر ما تحمیل می‌شود، اسلام در کشور ما نیز همچون بسیاری از کشورهای دیگر، عامل نجات‌بخش برای مردم نخواهد بود.